

ระวัง ภัยร้ายตัวใหม่กำลังมา: โรคฝีดาษวานร

เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2567 องค์การอนามัยโลก ประกาศให้การระบาดของโรคฝีดาษลิงหรือฝีดาษวานร (monkeypox หรือ mpox) เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศนับเป็นการประกาศครั้งที่ 2 ของโรคนี้หลังจากการประกาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2565 (หรือในระยะ 2 ปี) ในตอนประกาศครั้งแรกนั้น มีรายงานผู้ป่วย 17,186 รายจาก 75 ประเทศ จากทุกภูมิภาคของโลก และมีผู้เสียชีวิต 72 ราย มาที่เวลานี้ ตอนที่ประกาศภาวะฉุกเฉิน มีผู้ป่วยรายใหม่กว่า 15,600 ราย แต่เสียชีวิตมากขึ้นคือ 537 ราย โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 96) พบในทวีปแอฟริกา มาถึงตอนนี้ ทั่วโลกมีรายงานผู้ป่วยรวมเกือบแสนรายแล้วจาก 116 ประเทศ

อาการสำคัญของฝีดาษวานรก็คือ เป็นผื่นเป็นตุ่มหนองที่ผิวหนัง มากบ้าง น้อยบ้างตามความรุนแรง และมีไข้ อาการมักจะหายไปได้เองภายใน 2 - 4 สัปดาห์ แต่ก็ก็มีผู้ป่วยบางรายเกิดอาการแทรกซ้อนรุนแรง เช่น เป็นปอดอักเสบ เยื่อหุ้มสมองอักเสบ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เสียชีวิต โดยเฉพาะผู้ป่วยเด็ก สตรีตั้งครรภ์ หรือผู้ที่มีภาวะภูมิคุ้มกันต่ำ เช่น เป็นโรคเอดส์ วิธีการแพร่ที่สำคัญคือการมีเพศสัมพันธ์ และการสัมผัสอย่างใกล้ชิดกับผู้ป่วย ทั้งนี้ ผู้ป่วยที่มีฝีบริเวณผิวหนังจะสามารถแพร่เชื้อได้ตลอดเวลาจนกว่าแผลจะหาย

สำหรับประเทศไทย รายงานเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2567 พบผู้ป่วย 832 ราย เป็นเพศชาย 811 ราย (ร้อยละ 97.48) โดยช่วงที่พบมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม - กันยายน 2566 และยังไม่มียุติเสียชีวิต

เหตุที่องค์การอนามัยโลกออกมาประกาศภาวะฉุกเฉินซ้ำก็เพราะพบว่าเชื้อไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคมียุติการกลายพันธุ์ และมีความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งวิธีการแพร่อาจไม่ได้จำกัดเฉพาะการสัมผัสอย่างใกล้ชิด เพราะพบการแพร่ผ่านทาง การหายใจรดแบบซึ่งหน้า ซึ่งอธิบายได้ว่า ทำไมจึงพบผู้ป่วยเด็กมากขึ้นในระยะนี้

ผู้สูงอายุบางคนคงจะยังจำได้ถึงการระบาดของโรคเอดส์ครั้งแรกเมื่อปี 2524 ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในตอนนั้น คนส่วนใหญ่มองว่า โรคเอดส์เป็นโรคของกลุ่มชายรักร่วมเพศ เพราะในช่วง 3 - 4 ปีแรกของการระบาด ผู้ป่วยเกือบทุกรายเป็นชายรักร่วมเพศ แต่ต่อมา โรคนี้ก็กระจายไปยังประชาชนทั่วไป และคร่าชีวิตไปหลายสิบล้านคน

มาตอนนี้ ภาพที่เห็นของโรคฝีดาษวานรก็คล้ายกับโรคเอดส์ คือ เกิดจากเชื้อไวรัส โดยเป็นโรคที่พบมาก่อนแล้วในภาคพื้นแอฟริกา จากนั้นก็แพร่ไปทุกภูมิภาค ในช่วงแรกผู้ป่วยส่วนใหญ่พบในเพศชาย และแพร่กระจายทางเพศสัมพันธ์ ความคล้ายคลึงกันนี้ เป็นการเตือนให้ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ยิ่งพบว่าเชื้อเริ่มกลายพันธุ์ แพร่กระจายง่ายขึ้น รุนแรงมากขึ้น ก็ต้องระมัดระวัง อย่าให้มาสร้างผลกระทบร้ายแรงอย่างที่พบในโรคเอดส์และโรคโควิด-19

ขณะนี้ ยังไม่มียารักษาโรคฝีดาษวานร แต่ยาดับไวรัสหลายตัวอาจนำมาทดลองรักษาได้ รวมทั้งการรับวัคซีนฝีดาษ ซึ่งพบว่า ได้ผลในการป้องกันโรคนี้ได้ในระดับหนึ่ง

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร

บรรณาธิการ